

BESLUTSPROTOKOLL
Sammanträdesdatum
2024-02-15

Arbetstidsnämndens kansli
Sveriges Kommuner och Regioner

Diarienum: SKR 2023/02302

Plats och tid: Hornsgatan 20, den 15 februari 2024 kl. 10.00 – 14.00

Dispensansökan från Region Kalmar

Arbetstidsnämndens beslut
Arbetstidsnämndens beslut framgår av bilaga, 4 sidor.

Tidsperiod för beviljad dispens
Tidsperiod framgår av bilagan.

Ärendeberedning
Ärendet har beretts av SKR, Kommunal samt Vårdförbundet.

Beslutet expedierat 2024-03-08

Ordförande
Kurt Eriksson

Dispensansökan Region Kalmar

Bakgrund

Den 30 november 2022 gjordes på det kommunala området ändringar i kollektivavtalens arbetstidsbestämmelser. Ändringarna föranleddes av kritik från EU-kommissionen som hotade att stämma Sverige för fördragsbrott då arbetstidslagen och kollektivavtalens tillämpning inte garanterade arbetstagarens rätt till minst 11 timmars dygnsvila under en 24-timmarsperiod.

För att uppfylla kraven i EU:s arbetstidsdirektiv skärptes reglerna i AB § 13. Huvudregeln i § 13 mom. 5 är att arbete och dygnsvila ska förläggas alternerande under varje period om 24 timmar så att arbete och vila regelbundet följer på varandra.

I undantagsfall får huvudregeln frångås och det gäller endast vid kombinationen arbete och jour om det föreligger särskilda skäl i verksamheter med ansvar för liv, hälsa och säkerhet.

Bedömningen av om det föreligger särskilda skäl ska tydligt motiveras och göras utifrån en intresseavvägning mellan arbetstagarens rätt till minst 11 timmars dygnsvila, vilket följer av en skyddslagstiftning, och verksamhetens behov av att säkra bemanningen. Den sammanlagda tiden får då som högst uppgå till 20 timmar.

Ändringarna i AB § 13 gäller från den 1 oktober 2023.

I maj 2023 gjordes följdändringar i vissa bilagor till HÖK/AB. De nya bestämmelserna i avtal samt bilagor träder i kraft den 1 februari 2024.

Samtidigt med ändringarna i bilagorna till HÖK/ AB träffades en överenskommelse om möjlighet till dispens från AB § 13 mom. 5 eller motsvarande bestämmelse i bilaga till AB i samband med planerad arbetstidsförläggning. Den sammanlagda arbetstiden får då som högst uppgå till 24 timmar. I överenskommelsen konstaterar centrala parter att dispens ska tillämpas restriktivt.

Frågor om dispens beslutas av en särskilt inrättad arbetstidsnämnd. Dispens kan beviljas i högst ett år.

Bestämmelserna om dispens finns i § 3 i överenskommelsen om dispens och har följande lydelse.

§ 3 Dispens

Centrala parter inrättar ett dispensförfarande som ska tillämpas restriktivt.

Dispens innebär att den sammanlagda arbetstiden vid planerad förläggning av arbete i kombination med jour enligt AB § 13 mom. 5 eller motsvarande bestämmelse i bilaga till

AB kan överstiga 20 timmar. Den sammanlagda arbetstiden får dock som högst uppgå till 24 timmar.

Det ska vid dispens alltid göras en intresseavvägning mellan arbetstagarens rätt till minst 11 timmars dygnsvila och verksamhetens behov av att säkra bemanningen.

Arbetsgivaren är skyldig att uttömma alla möjligheter att bemanna verksamheten i enlighet med reglerna i AB eller aktuell bilaga innan dispens kan ges. Dispens beviljas endast då inga andra rimliga åtgärder står till buds, det vill säga när det är nödvändigt att förlägga arbete i kombination med jour längre än 20 timmar för att verksamheten ska kunna upprätthållas. Det kan till exempel handla om enstaka verksamheter i glesbygd och/eller då tillgången på viss specifik kompetens är begränsad och kräver sådan förläggning.

Räddningstjänsten kan i vissa fall behöva dispens mot bakgrund av samhällets ansvar att vid olyckor eller överhängande fara för olyckor säkerställa ett skydd för liv och hälsa, egendom och miljö. Dispens kan beviljas under förutsättning att arbetsgivaren prövat alla möjligheter att bemanna verksamheten i enlighet med reglerna i AB eller aktuell bilaga och gjort bedömningen att ett undantag är nödvändigt för att uppfylla verksamhetens behov.

Anmärkning

Dispensen avser endast det planerade undantaget i AB § 13 mom. 5 och motsvarande bestämmelser i bilagor. I övrigt gäller § 13 och bilagor i sin helhet.

Ansökan från Region Kalmar

Region Kalmar har inkommit med en ansökan om dispens avseende avvikelse från AB § 13 mom. 5. Ansökan görs för tiden 1 februari 2024 till och med den 30 september 2024.

Ansökan avser ambulansverksamheten vid stationerna i Löttorp och Ålem samt yrkesgrupperna ambulanssjukvårdare, sjuksköterska i ambulans (allmän-sjuksköterska) och ambulanssjuksköterska (specialistsjuksköterska) vid de berörda stationerna. Stationen i Ålem ligger i Mönsterås kommun och stationen i Löttorp ligger i Borgholms kommun.

Medarbetare från respektive ambulansområde bemannar ambulansen schematiskt (Ålem – Oskarshamn och Kalmar/Borgholm - Löttorp) och därutöver hjälper de berörda stationerna varandra.

Vid stationen i Ålem berörs samtliga medarbetare som är placerade där samt medarbetare med tillfällig placering där för att täcka eventuella schemaluckor, vakanser samt annan ledighet. Vid Löttorps station sker bemanning genom att medarbetare vid Kalmar och Borgholms stationer placeras för tjänstgöring i Löttorp. Detta sker enligt ett rullande schema. Samtliga medarbetare i Kalmar och Borgholm berörs av ansökan när tjänstgöring i Löttorp är förlagd. Totalt omfattar dispensen 78 personer.

Verksamheten

Ambulanssjukvården är en del av verksamheten inom Region Kalmar och bedrivs vid 15 ambulansstationer i länets 12 kommuner. Resurserna utgör tillgänglighet och beredskap för ambulanssjukvård inom Region Kalmar län samt för angränsande läns invånare.

Ambulanssjukvårdens uppdrag är att ha tillgänglighet och beredskap för prehospital akutvård samt överflyttning av patienter mellan vårdgivare, hälsocentraler samt sjukhus dygnet runt. Majoriteten av uppdrag utförs dagtid. Ambulanssjukvårdens upptagningsområde omfattar Region Kalmar län, angränsande regioner samt regionvård i södra- sydöstra- och mellansverige.

Ambulanssjukvården i Region Kalmar län bemannas av 180 operativa medarbetare med kompetens i ambulanssjukvård; ambulanssjukvårdare, sjuksköterska ambulans (allmän sjuksköterska) och ambulanssjuksköterska (specialistsjuksköterska). Den operativa ambulanspersonalen ska finnas tillgänglig för utryckning dygnet runt årets alla dagar.

Dispensansökan

Som skäl för dispens har regionen angett bland annat att regionen efter den 1 oktober 2023 tillämpar en arbetstidsförläggning som innebär ökat behov av medarbetare för att klara ett oförändrat behov.

Regionen uppger vidare att syftet med regionens ansökan om dispensen är att kunna tillhandahålla ambulanssjukvård och beredskap enligt ambulansverksamhetens uppdrag för hela länet under den tid det tar att rekrytera, utbilda och introducera nya medarbetare

Rekrytering till ambulanssjukvården i gles- och landsbygd på mindre orter är mycket utmanande på grund av bristande tillgång på arbetskraft. Längre pendlingsavstånd gör tjänsterna mindre attraktiva.

De nya reglerna om dygnsvila har framför allt gett konsekvenser för stationerna Löttorp och Ålems ambulansverksamhet nattetid. Stationerna drabbas extra starkt utifrån sina geografiska lägen och bemanning sker med hjälp av andra stationer i regionen. De geografiska utmaningarna gäller särskilt Löttorp med sitt läge på norra Öland. Det är i dagsläget inte möjligt att bemanna de båda stationer nattetid vilket innebär att ambulansen i Löttorp inte är bemannad nattetid och att ambulansen i Ålem är avställd 20 % av tiden.

Det har vidare framhållits att årliga sommarevenemang och en kraftig ökning av turister under sommarperioden särskilt påverkar stationen i Löttorp genom att man måste utöka personalstyrkan för att kunna upprätthålla tillgänglig ambulanssjukvård.

Regionen har som ambitionen att senast den 30 september 2024 ha schemaläggning som uppfyller kraven på 11 timmars dygnsvila och för att nå dit

behöver regionen genomföra en massiv rekryteringsinsats för att kunna rekrytera till ca 38 tjänster till ambulansen.

Regionen har, under hösten 2023, sökt ambulanssjuksköterskor vid ett flertal tillfällen samt haft dialoger med ambulanssjukvårdare. Rekrytering har gjorts av ett antal medarbetare dels tidigare vikarier dels nya medarbetare med behov av introduktion. Vidare prioriteras intern rotation således har en medarbetare från stationen Oskarshamn fått en tjänst i Ålem men kan inte börja där förrän en ersättare rekryterats. Regionen har för avsikt att fortsätta rekryteringsinsatserna för att uppnå målet om 11 timmars dygnsvila senast den 30 september 2024.

Bedömning

Region Kalmar har ansökt om dispens för ambulansverksamheten vid stationerna i Löttorp och Ålem samt yrkesgrupperna ambulanssjukvårdare, sjuksköterska i ambulans (allmänsjuksköterska) och ambulanssjuksköterska (specialistsjuksköterska). De medarbetare vars tjänstgöring är förlagd i Löttorp respektive Ålem berörs av ansökan sammanlagt 78 personer.

Ansökan söks för att fortsätta med 24 timmars tjänstgöring under veckans alla dagar till och med den 30 september 2024.

Som framgår av den ovan redovisade avtalstexten ska arbetsgivaren ha uttömt alla möjligheter att förlägga arbetstid utifrån kollektivavtalets regler tillsammans med de undantag som finns för verksamheter med ansvar för liv, hälsa och säkerhet. Vidare ska arbetsgivaren redogöra för vilka åtgärder som har vidtagits för att arbetstid enligt AB och bilagor ska kunna förläggas och en beskrivning av varför det inte är möjligt.

Regionen har beskrivit de ansträngningar som gjorts för att kunna göra anpassningar till de nya arbetstidsreglerna. Regionen genomförde rekryteringsinsatser under hösten 2023 och har för avsikt att fortsätta rekryteringsinsatserna för att uppnå målet om 11 timmars dygnsvila senast den 30 september 2024.

Nämnden delar Region Kalmars bedömning att dispens krävs för att regionen ska kunna upprätthålla ambulansverksamheten.

Nämnden vill samtidigt påtala att det är arbetsgivarens ansvar att i denna typ av verksamhet säkerställa att arbetstagarna får vila och återhämtning under arbetspasset.

Beslut

Arbetstidsnämnden beviljar dispens enligt ansökan under tiden 1 februari 2024 — 30 september 2024.

Beslutet avser en begränsad tid och förutsätter att arbetet med omställning till de nya arbetstidsbestämmelserna fortgår.